

Marjamaat- tiedonvälityshanke

Hankenumero 15667

Väliraportti 1.7. – 31.12.2017

Marjamaat-hanke on ylimaakunnallinen tiedonvälityshanke. Hanketta hallinnoi ProAgria Pohjois-Karjala ry. Hankkeen yhteistyökumppaneita ovat ProAgria Etelä-Savo ry, ProAgria Keski-Suomi ry sekä Luonnonvarakeskus (Luke) partnerisopimuksin. Toiminta-alueena ovat Pohjois-Karjalan, Etelä-Savon ja Keski-Suomen maakunnat. Kohderyhmänä ovat toiminta-alueen marjan- ja hedelmänviljelijät ja sekä alan toimijat. Hanke on Euroopan maaseuturahaston, Suomen valtion ja Pohjois-Karjalan, Etelä-Savon ja Keski-Suomen Ely-keskusten rahoittama. Hanke toteuttaa omalta osaltaan Manner Suomen maaseutuohjelmaa sekä alueiden maaseutuohjelmaa. Tietoa välitetään seminaareissa, infotilaisuuksissa, työpajoissa, pellonpiennarpäivissä, tila- ja yritysvierailuille sekä julkaisuissa. Sähköisiä tiedonvälitysmenetelmiä hyödynnetään monin tavoin. Yhteistyötä tehdään myös muiden alueellisten hankkeiden kanssa soveltuvin osin. Hankkeen toiminta-aika on 1.1.2016 - 30.6.2018.

TOIMINTAJAKSO 1.7. -31.12.2017

Marjamaat-hankkeessa järjestettiin heinäkuussa marjakauden tiedotustilaisuuksia kaikissa kolmessa maakunnassa hankkeen toiminta-alueella. Kesätauon jälkeen jatkettiin info- ja työpajatilaisuuksien järjestämistä hankesuunnitelman mukaisesti. Yhteensä erilaisia haketilaisuuksia järjestettiin kymmenen (taulukko 1). Herukkatyöpajassa järjestettiin viimeiset kokoontumiset, Etelä-Savossa laitettiin mansikkapellot marjomaan (3.11.), Pohjois-Karjalassa brändättiin (12.12) ja Keski-Suomessa tutustuttiin herukkatilaan ja osuuskuntatoimintaan (17.10.). Hankealueen ulkopuolelle Kainuuseen järjestettiin opintoretki, jossa tutustuttiin marjojen jatkojalostusyrittäjiin, jotka myös ostavat marjoja viljelijöiltä. Lisäksi tutustumiskohteena oli marjakasvien taimia tuottava Peuraniemen taimitarha. Osaan tilaisuuksista järjestettiin etäyhteyksimahdollisuus ja etäpisteitä luentojen seuraamiseksi. Etäyhteyttä on kiiteltä pitkien välimatkojen vuoksi. Toisaalta palautetta on saatu siitä, etteivät kysymykset ja keskustelu aina kuulu etäyhteydellä osallistuville. Mirja Tiihonen osallistui syyskuussa Norjaan, Tanskaan ja Saksaan suuntautuvalla opintomatalle, jossa haettiin tietoa mm. mansikan syyshoidosta, tuotantotavoista ja lajikkeista. Matkan antia jaettiin 3.11. Mansikkapellot marjomaan - tapahtumassa Mikkelissä sekä Puutarha&Kauppa-lehden artikkelissa joulukuussa.

Syyskaudella 2017 viljelijöille tuotettiin kaksi uutiskirjettä, joissa kerrottiin mm. luomutaimista, työvoiman rekrytoinnista EURES-palvelun kautta sekä esiteltiin marja-alan yrityksiä. Hankkeen toiminnasta ja muista marja-alan asioista tiedotettiin myös aktiivisesti Facebook-sivujen ja sähköpostin välityksellä. Hankkeen internet-sivuille kerättiin tulevien tapahtumien ohjelmat ja menneiden tapahtumien materiaalit sekä nauhoitetut luennot. Lehtiartikkeleita kirjoitettiin kuusi ja toimitettuja artikkeleita julkaistiin kahdeksan kappaletta. Hankkeen tiedotustoimet ovat taulukossa 2.

Hankeyhteistyötä on tehty mm. EduBerry -, LuomuKS- ja Uusia mahdollisuuksia jatkojalostukseen hankkeiden kanssa.

Hankesuunnitelmaan on kirjattu tavoitteeksi uusien viljelijöiden saaminen marja-alalle. Hankkeessa on tehty yhteistyötä Pohjois-Karjalassa Pohjois-Karjalan kuntayhtymän/Riverian kanssa ja heidän puutarhaopiskelijansa ovat osallistuneet aktiivisesti hankkeessa järjestettyihin tiedotustilaisuuksiin. Heidän toiveitansa on myös kysytty tulevien tilaisuuksien aiheiksi. Lisäksi ProAgria Pohjois-Karjalan järjestämässä sukupolvenvaihdosta käsittelevissä info-tilaisuuksissa on ollut esillä myös marjanviljelynäkökulma. Neuvo2020 -järjestelmän puitteissa on tehty myös selvityksiä marjantuotannon aloittamisen edellytyksistä useille tiloille. Silva -metsänäyttelyssä Joensuussa ja Peltopäivässä Karilassa tavoiteltiin myös mahdollisia uusia puutarhayrittäjyydestä kiinnostuneita henkilöitä.

Marjoja ostavien ja jalostavien yritysten kanssa on tehty paljon yhteistyötä. Heillä on hyvin yhtenäinen sanoma kaikilla, eli marjoille on nyt hyvä kysyntä ja heillä olisi halukkuutta tehdä sopimuksia viljelijöiden kanssa. Mm. tähän teemaan keskittyi pitkälti myös Kainuun opintomatka. Kuopiossa toimivan Tuoreverkko Oy:n kanssa on pidetty myös tiivistä yhteyttä sekä tavattu palaverin muodossa. Tämä poikikin pilottikokeilun Pohjois-Karjalan alueelta käsin poimitun mustaherukan tuorerasiamyynnin osalta S-ryhmän liikkeisiin. Kaikki osapuolet olivat tyytyväisiä kokeilun tuloksiin ja tätä on tarkoitus jatkaa ja volyymiä kasvattaa tulevana kesänä. Mustaherukan lisäksi he haluavat ostaa myös rasioihin käsin poimittua viher- ja punaherukkaa sekä saskatoonia. Hankkeessa on etsitty sopivia viljelijöitä ja osallistuttu järjestelyihin.

Marjo Marttinen ja Eeva-Liisa Neuvonen osallistuivat elokuussa Jyväskylässä valtakunnallisten kotiseutupäivien lähiruokatyöpajaan. Marjo Marttinen ja Eeva-Liisa Neuvonen osallistuivat asiantuntijoina kahteen Keulinkin järjestämään marjojen jatkojalostusta pohtivaan tapahtumaan.

Luonnonvarakeskus (Luke) on mukana Marjamaat-hankkeen toteutuksessa. Luke:n tutkijat Kalle ja Kati Hoppula ovat osallistuneet hankkeen suunnittelupalavereihin. Kalle Hoppula on ollut mukana asiantuntijana hankkeen tilaisuuksissa (Mansikkapellot marjomaan, Osuuskunta tutuksi ja retki Kainuuseen). Lisäksi Luke:n tutkimusprofessori Saira Karhu luennoi Tuoreherukan tuotanto – työpajassa.

Hanketta on toteutettu kustannustehokkaasti. Suhteessa toimintaan talouden osalta ollaan hyvässä tilanteessa. Hankkeen toteutus pääsi kunnolla vauhtiin vasta vuoden 2016 lopussa hankepäätöksen viivästymisen vuoksi. Tästä johtuen suunnitellusta aikataulusta jäätiiin heti jälkeen. Viivästyneen alun vuoksi hankkeelle tullaan hakemaan jatkoaikaa vuoden 2019 loppuun saakka. Tilaisuuksien monistaminen hankkeen toteutusmaakunnissa on tuonut kustannussäästöjä, jonka vuoksi myös taloustilanne sallii hankkeen jatkoajan. ProAgria Pohjois-Karjalassa hankkeessa työskenteli hanketyöntekijänä Tiina Hovi-Pekkanen ajalla 1.1.2017 – 31.12.2017.

Taulukko 1. Marjamaat-hankkeessa järjestetyt tilaisuudet alueittain.

Tilaisuuden nimi	Aika	Paikka
Pohjois-Karjala		
Mansikan tiedotustilaisuus ja P-K:n vuoden marjanviljelytilan julkaisu (medialle)	17.7.2017	Ruutiaisen Puutarha; Kitee
Marjapensaasta brändiksi	12.12.2017	Joensuu + etäosallistuminen
Silva-metsänäyttely	1 – 2.9.2017	Joensuu
Herukkatyöpaja: Herukan tuotannon talous, tuotantokustannukset ja kannattavuus	5.10.2017	Joensuu + etäosallistuminen
Herukkatyöpaja: Tuoreherukan tuotanto	8.11.2017	Joensuu + etäosallistuminen
Retki Kainuuseen	27.-28.11.2018	Kainuu
Etelä-Savo		
Mansikkakauden avaustilaisuus ja Vuoden marjateko-palkinnon julkaisu (medialle)	3.7.2017	Sulkava
Peltopäivä Karilassa	10.8.2017	Mikkeli
Mansikkapelot marjomaan	3.11.2017	Mikkeli
Bernerin järjestämä Marjakiertue, hanke-esittely ja katsaus marjakesään 2017	8.12.2017	Savonlinna
Herukkatyöpaja: Talous, tuotantokust. ja kannattavuus ETÄPISTE	5.10.2017	Mikkeli (Joensuu)
Herukka: Tuoreherukan tuotanto ETÄPISTE	8.11.2017	Mikkeli (Joensuu)
Retki Kainuuseen	27.-28.11.2017	Kainuu
Keski-Suomi		
Marjakauden avajaiset (medialle)	17.7.2017	Haapamäen talo, Keuruu
Osallistuminen Keulinkin järj. Marjanviljelijöiden aamukahvitilaisuuteen	31.8.2017	Keuruu, Keulink
Osuuskunta tutuksi	17.10.2017	Ylätalo ja Markkulan marjatila Multialla
Herukkatyöpaja: Talous, tuotantokust. ja kannattavuus ETÄPISTE	5.10.2017	Keuruu, Keulink (Joensuu)
Luento Keulinkin järjestämässä Marjojen jatkojalostamisseminaarissa	2.11.2017	Keuruu, Keuruselkä
Osallist. Valtakunnall. kotiseutupv:lähiruoka-työpajaan	11.8.2017	Jyväskylä
Retki Kainuuseen	27 28.11.2017	Kainuu

Raportointijaksolla toteutettuihin tilaisuuksiin osallistui **310** henkilöä. Tilaisuuksia järjestettiin yhteensä 14. Lisäksi hanketoteuttajat ovat pitäneet puheenvuoron tai luennon tai hanke on ollut muuten esillä 6 tilaisuudessa eli yhteensä indikaattorilomakkeen mukaisia tilaisuuksia on raportointijaksolla ollut **20**. Koko hankkeen aikainen tavoite tilaisuuksien osalta on 42 kpl. Vuoden 2017 loppuun mennessä koko hankeaikana toteutunut määrä on 52 tilaisuutta.

Kun hanketta kirjoitettiin, käsitys siitä, mitä tilaisuuksia näihin tuloksiin voidaan ottaa mukaan oli erilainen. Eli tavoite on asetettu sen mukaan, montako tilaisuutta itse konkreettisesti järjestetään, eikä niitä, jotka joku muu on järjestänyt, mutta joissa ollaan mukana.

Kuva 1: Osuuskunta tutuksi, Markkulan marjatilalla, 17.10.17. Selin vanhaisäntä Tauno Kallio, oikealla marjatilayrittäjä Katri-Maija Heikkinen.

Taulukko 2. Toteutunut tiedotus eri alueilla

Julkaisu	Julkaisuaika	Julkaisualue
Kotisivujen ylläpito	2017	PK, ES, KS
Facebook-sivujen ylläpito	2017	PK, ES, KS
Uutiskirje	9/2017 12/2017	PK, ES, KS
Länsi-Savo (toimitettu): Vuoden marjateko -palkinto päättyi tänä vuonna Juvalle — marja-aronian käyttö on tilan viimeisin innovaatio	3.7.2017	ES
Karjalainen (toimitettu): Mansikkaa vasta heinäkuun puolivälissä	18.7.2017	PK
Koti-Karjala (toimitettu): Vuoden pohjoiskarjalainen marjatila	19.7.2017	PK
Suur-Keuruu (toimitettu): Keulink kartoittaa marjojen jatkojalostusta	4.9.2017	KS
Suur-Keuruu (toimitettu): Marjan jalostusta käynnistellään Keuruulla	6.11.2017	KS

Keskisuomalainen (toimitettu): Keurusseutu torppaa pyöreiden marjojen tien	22.11.2017	KS
Keskisuomalainen (toimitettu): Mansikka avasi ja Herukka päättää	18.7.2017	KS
Puutarha&Kauppa (toimitettu): Luottamus osuuskunnan peruskivenä	2.11.2017	Valtakunnallinen
Puutarha&Kauppa: Sopeutumia pohjoisen oloihin	14.12.2017	Valtakunnallinen
Puutarha&Kauppa: Itä-Suomessa vahvoja marja-alan toimijoita	14.12.2017	Valtakunnallinen
Haastattelu Yle KS: työvoima ja palkka-asiat	20.7.2017	KS
Haastattelu Yle KS ja KSML: marjakausi	24.7.2017	KS
Jyväällä-lehti: Eures auttaa kansainvälisen työvoiman hankinnassa	18.10.2017	KS
Jyväällä-lehti: Keskinäinen luottamus osuuskunnan tukijalka	18.10.2017	KS
ProAgria Itä-Suomi: Tapahtumakalenteri	03/2017	PK, ES, PS
ProAgria Itä-Suomi: Herukan tuotannon päivitystä	04/2017	PK, ES, PS
ProAgria Itä-Suomi: Marjaosuuskunnat tekevät kone- ja markkinointiyhteistyötä	04/2017	PK, ES, PS
ProAgria Itä-Suomi: Paljon keskustelua pellanpientareella ja oppia Hollannista	14.9.2017	PK, ES, PS
Tietolehtinen: Uusia vaihtoehtoja marjanviljelyyn	10.8.2017	ES, KS, PK
Tietolehtinen: Olisiko sinusta marjanviljelijäksi?	10.8.2017	ES, KS, PK
Kirje keskisuomalaisille marjanviljelijöille	1.11.2017	KS
Kirje keskisuomalaisille marjanviljelijöille	9.11.2017	KS
Kirje keskisuomalaisille marjanviljelijöille	4.12.2017	KS
Matkaraportti Kainuun matkasta	12.12.2017	KS, ES, PK

Raportointijaksolla on julkaistu materiaaleja 18 kappaletta sisältäen verkkojulkaisut. Lisäksi toimitettuja materiaaleja on 7 kappaletta eli yhteensä **25** kappaletta. Koko hankkeen aikainen tavoite materiaalien osalta 40 kpl. Vuoden 2017 loppuun mennessä koko hankeaikana julkaistujen materiaalien lukumäärä on 64 kappaletta.

Hankkeen Internet sivut löytyvät osoitteesta: www.proagria.fi/marjamaat

Facebook-ryhmä www.facebook.com/groups/marjamaat

Kuva 2: Kainuun retkellä 27 - 28.11.2017 vierailtiin Peuraniemen taimitarhalla, jossa tuotetaan marjakasvien taimia. Mukana retkellä oli 38 henkilöä.

OHJAUSRYHMÄ

Hankkeen ohjausryhmänä toimii seuraava kokoonpano:

Ohjausryhmän jäsenet

Ismo Ruutiainen	ismo.ruutiainen@hotmail.fi	
Unto Pirinen	unto.pirinen@ilomantsi.fi	
Terho Sirviö	terho.sirviö@ely-keskus.fi	
Eero Parviainen	eero.parviainen@proagria.fi	
Ilkka Häyrinen	ilkka.au@gmail.com	
Esa Korhonen	marjacareliaoy@gmail.com	
Janne Miettinen	jannem.miettinen@gmail.com,	varajäsen
Ari Rajala	akm.rajala@elisanet.fi	
Tommi Matomäki	tommi.matomaki@luukku.com	
Marjo Marttinen	marjo.marttinen@proagria.fi	
Mirja Tiihonen	mirja.tiihonen@proagria.fi	
Päivi Turunen	paivi.turunen@proagria.fi	
Kalle Hoppula	kalle.hoppula@luke.fi	
Jukka Kotro	jukka.kotro@ely-keskus.fi	halutessaan osallistuvat
Veli Koski	veli.koski@ely-keskus.fi	

Ohjausryhmän kokous pidettiin 19.9.2017 Mikkelin Ely-keskuksessa, jonka jälkeen tutustuttiin Aten Marja-Aittaan.

HANKKEEN TALOUSTILANNE

Hankesuunnitelmassa esitetty hyväksytty kustannusarvio 1.1.2016 – 30.6.2018

	ProAgria	ProAgria	ProAgria		
	Etelä-Savo	Keski-Suomi	Pohjois-Karjala	Luke	YHTEENSÄ
Palkat	40 006,71 €	37 092,50 €	124 570,00 €	15 510,00 €	217 179,21 €
Vuokrat	3 700,00 €	2 040,00 €	3 800,00 €		9 540,00 €
Ostopalvelut	10 856,00 €	15 300,00 €	16 902,10 €		43 058,10 €
Matkakustannukset	14 700,00 €	14 860,00 €	24 400,00 €	5 600,00 €	59 560,00 €
Muut kustannukset	7 800,00 €	7 285,81 €	18 000,00 €		33 085,81 €
Flat rate 15 %	6 001,01 €	5 563,88 €	18 685,50 €	2 326,50 €	32 576,88 €
Kustannukset yhteensä	83 063,72 €	82 142,19 €	206 357,60 €	23 436,50 €	395 000,00 €

Hankkeen toteutuneet kustannukset 1.7. – 31.12.2017

	ProAgria	ProAgria	ProAgria		
	Etelä-Savo	Keski-Suomi	Pohjois-Karjala	Luke	YHTEENSÄ
Palkat	9 855,30 €	5 780,83 €	15 383,77 €	3 743,20 €	34 763,10 €
Vuokrat	56,45 €		20,56 €	- €	77,01 €
Ostopalvelut	2 497,09 €	1 702,15 €	1 881,99 €	806,00 €	6 887,23 €
Matkakustannukset	2 146,28 €	513,63 €	2 520,63 €	707,34 €	5 887,88 €
Muut kustannukset			575,53 €	- €	575,53 €
Flat rate 15 %	1 478,30 €	867,12 €	2 307,57 €	561,48 €	5 214,47 €
Kustannukset yhteensä	16 033,42 €	8 863,73 €	22 690,05 €	5 818,02 €	53 405,22 €

Hankkeen toteutuneet kustannukset 1.1.2016 – 31.12.2017

	ProAgria	ProAgria	ProAgria		
	Etelä-Savo	Keski-Suomi	Pohjois-Karjala	Luke	YHTEENSÄ
Palkat	25 401,20 €	13 214,27 €	49 519,13 €	8 495,58 €	96 630,18 €
Vuokrat	398,79 €	- €	638,02 €	- €	1 036,81 €
Ostopalvelut	7 360,72 €	2 590,43 €	5 832,14 €	806,00 €	16 589,29 €
Matkakustannukset	4 948,90 €	891,01 €	6 847,70 €	1 123,89 €	13 811,50 €
Muut kustannukset	- €	- €	2 434,11 €	- €	2 434,11 €
Flat rate 15 %	3 810,18 €	1 982,14 €	7 427,87 €	1 274,34 €	14 494,53 €
Kustannukset yhteensä	41 919,79 €	18 677,85 €	72 698,97 €	11 699,81 €	144 996,42 €

Käytettävissä

	ProAgria	ProAgria	ProAgria		
	Etelä-Savo	Keski-Suomi	Pohjois-Karjala	Luke	YHTEENSÄ
Palkat	14 605,51 €	23 878,23 €	75 050,87 €	7 014,42 €	120 549,03 €
Vuokrat	3 301,21 €	2 040,00 €	3 161,98 €	- €	8 503,19 €
Ostopalvelut	3 495,28 €	12 709,57 €	11 069,96 €	- 806,00 €	26 468,81 €
Matkakustannukset	9 751,10 €	13 968,99 €	17 552,30 €	4 476,11 €	45 748,50 €
Muut kustannukset	7 800,00 €	7 285,81 €	15 565,89 €	- €	30 651,70 €
Flat rate 15 %	2 190,83 €	3 581,73 €	11 257,63 €	1 052,16 €	18 082,35 €
Kustannukset yhteensä	41 143,93 €	63 464,33 €	133 658,63 €	11 736,69 €	250 003,58 €